

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3069/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pf.VI.559/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő (dr. Palotás Csongor ügyvéd) útján eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.VI.21.559/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [3] Az indítványozó fia a vállalkozása körében folyószámlahitel és bankszámlahitel szerződéseket kötött, a szerződésekből eredő pénzfizetési kötelezettségekre az indítványozó készfizető kezességet vállalt. A vállalkozás pénzügyi helyzete megromlott, a hitelszerződésekből eredő tartozások kiegyenlítésére képtelenné vált, ezért az indítványozó a készfizető kezességvállalásból eredő kötelezettségei (a tulajdonában álló ingatlanra veze- tendő végrehajtás) elkerülése végett adásvételi szerződést kötött úgy, hogy az ingatlan-nyilvántartásba be- jegyezték a vevő (I. rendű alperes a perben) tulajdonjogát, azonban az ingatlan az indítványozó birtokában maradt. Az indítványozó a vevővel kötött ingatlanhasználati szerződés alapján havi 50 000 Ft használati díjat fizetett a vevőnek, amely valójában az adásvételi szerződésben foglalt tehermentesítési díj részletekben történő törlesztése volt, amit a tulajdonjog földhivatali bejegyezhetőségének érdekében a vevő fizetett meg a jelzálog- jogosult pénzintézet részére. A vevő két évvel később eladta az ingatlant a per II. rendű alperesének. Az indít- ványozó – a szerződés színleltségére hivatkozással – keresett nyújtott be az adásvételi szerződés semmisségé- nek megállapítása és eredeti állapot helyreállítása iránt, az ingatlanhasználati szerződés semmisségének megállapítása iránt, valamint – jogszabályba ütközés okán – a második adásvételi szerződés semmisségének megállapítása és eredeti állapot helyreállítása iránt. A perindítás után a II. rendű alperes az I. rendű alperessel kötött adásvételi szerződést a perre tekintettel felbontotta, tulajdonjog-bejegyzés iránti kérelmét visszavonta és indítványozó erre tekintettel vele szemben a keresetétől elállt, a bíróság az ő vonatkozásában a pert jogerősen megszüntette.
- [4] Az I. rendű alperessel szembeni keresetet az elsőfokú bíróság elutasította, a bíróság álláspontja szerint az indít- ványozó az I. rendű alperes színlelését, illetve fedezetelvonó indítékát nem bizonyította, csak valószínűsítette. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és megállapította az adásvételi és használati szerződés színleltség miatti érvénytelenségét.
- [5] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéleten foglalt tényállást nem bírálta felül, ugyanakkor abból a másodfokú bíróságétól eltérő a következtetést vont le. Kifejtette, hogy bár az adásvételi szerződés fedezetelvonó jellegű, ez az irányadó bírói gyakorlat szerint önmagában még nem jelenti azt, hogy a szerződés színlelt és ez okból érvénytelen, mivel az ilyen célzatú szerződés is lehet érvényes, ha a felek tulajdonjog-átruházási, illetve szerzési szándéka valós. A Kúria a bíróságok által feltárt tényállás és lefolytatott bizonyítások alapján – a jogerős döntésben írtakkal szemben – úgy ítélte meg, hogy nem bizonyított a szerző- dés színlelt jellegének megállapításához szükséges kétoldalú akarathiba; vagyis az, hogy az alperes vevő szán- déka sem terjedt volna ki a valós tulajdonszerzésre. Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 275. § (4) bekezdése alkalmazásával meghozott döntése során a Kúriának a jogerős határozat részben vagy

egészben történő hatályon kívül helyezése esetén helyette, illetve az elsőfokú határozat helyett új határozatot kellett (volna) hoznia. Ennek álláspontja szerint az elsőfokú ítélet helybenhagyása nem felel meg. Érvelése szerint helybenhagyási jogköre az elsőfokú ítéletre vonatkozóan csak a másodfokú bíróságnak van; a Kúria helybenhagyásra nem, csak hatályban való fenntartásra jogosult és arra sem az elsőfokú, hanem csak a jogerős ítéletre nézve. Az indítványozó szerint a Kúria a támadott döntésével a másodfokú bíróság jogkörének elvonásával, az eljárási garanciákkal szembe menve, szabálytalanul hozta meg ítéletét, így „bizonytalan az is, hogy a Kúria hozott-e olyan szabályos felülvizsgálati ítéletet, mint ami a hatályon kívül helyezett jogerős ítélet helyébe lép”. Mindez álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz fűződő alapjoga sérelmét okozta.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint csak részben felel meg.
- [8] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott kúriai ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek részben tesz eleget. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése]; és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [10] A XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatos indítványozói hivatkozás tekintetében ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azt az indítványozó valójában kizárólag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szerinte fennálló sérelmével összefüggésben, annak alapján tartja megállapíthatónak. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozó indokoláson túlmenően nem is hoz fel ezen alaptörvényben rögzített jog sérelmével összefüggő (további) érveket; azaz önállóan a jogorvoslati jog sérelme tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indokolást sem az alapindítványában, sem annak kiegészítésében nem adott elő. Mindezek alapján – utalva a jogorvoslathoz való jog kapcsán következetesen érvényesített gyakorlatára is, miszerint az a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételének lehetőségére vonatkozik és mint ilyen, az rendkívüli jogorvoslatok körébe tartozó felülvizsgálattal alapvetően nem hozható összefüggésbe – az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére vonatkozó panaszelem tekintetében érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetősége. Ennek megfelelően az indítványozó által előadott érvek értékelésére kizárólag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben volt lehetőség.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [12] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés]. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [14] Az indítványozó a régi Pp. felülvizsgálati eljárásra vonatkozó szabályainak értelmezéséből levont azon álláspontjára alapította a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét, miszerint amennyiben a Kúria ezen eljárásban – a jogerős döntés hatályon kívül helyezése mellett – az elsőfokú ítéletet helybenhagyja (nem pedig hatályában fenntartja), azzal a törvény által számára lehetővé nem tett, kizárólag a másodfokú bíróság által meghozható döntést hoz, és ezáltal valójában alaptörvény-ellenesen elvonja annak jog- és hatáskörét.
- [15] Ezt az álláspontot nézete szerint az alapozza meg, hogy a régi Pp. felülvizsgálatra vonatkozó 275. § (3)–(4) bekezdései a Kúria számára a felülvizsgálni kért határozat hatályában való fenntartását; vagy pedig annak hatályon

kívül helyezését és – amennyiben ennek feltételei adottak – a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát (illetve szükség esetén az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság új eljárásra utasítását) teszi lehetővé. Ezzel szemben az elsőfokú ítélet helybenhagyása, mint döntési lehetőség a régi Pp.-nek csak a fellebbezési (másodfokú) eljárásra vonatkozó előírásai között, a – a Kúria által a támadott döntésben számszerűleg is hivatkozott – 253. § (2) bekezdésében került rögzítésre. Mindebből az indítványozó azt a következtetést vonta le, hogy ilyen tartalmú döntés felülvizsgálati eljárásban nem hozható; ezért mivel erre ügyében mégis sor került, ez a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét okozó alaptörvény-ellenesség szintjére felérő eljárási szabálysértést jelent.

- [16] Az Alkotmánybíróság ezen indítványozói érvelés kapcsán az alábbiakra hívja fel a figyelmet.
- [17] Helytálló ugyan az indítványozó azon megállapítása, miszerint az elsőfokú ítéletet „helybenhagyó” tartalmú döntést a régi Pp. (és egyébként az új Pp. is) a másodfokú bíróság lehetséges döntései között nevesíti külön, figyelmen kívül hagyja azonban azt a körülményt, hogy a régi Pp. 275. § (4) bekezdése szerinti azon esetben, amikor a Kúria a felülvizsgálni kért döntést jogszabálysértőnek találja és ezért hatályon kívül helyezi, akkor, ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, akkor ezen rendelkezés alapján *helyette* (illetve az elsőfokú határozat helyett) van lehetősége a jogszabályoknak megfelelő új döntés meghozatalára. Az elsőfokú határozatra történő jogszabályi utalás ekörben arra az esetre vonatkozik, amikor a Kúria az elsőfokú döntést is jogszabálysértőnek tartja; amennyiben viszont annak tartalmával egyetért (az elsőfokú határozatot jogszerűnek tartja), nyilvánvalóan nem szükséges azt újból, immáron a saját döntéseként írásba foglalni („újra meghozni”). Tekintettel viszont arra, hogy ez a helyzet a gyakorlatban akkor állhat elő, ha a Kúria által hatályon kívül helyezett másodfokú (jogerős) ítélet tartalma eltérő az elsőfokú döntéstől, vagyis azt korábban már éppen a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján egészében vagy részben a másodfokú bíróság megváltoztatta, fogalmilag kizárt az ilyen – vagyis nem hatályos – elsőfokú ítéletnek az indítványozó által előadottaknak megfelelő hatályában való fenntartása. Másként fogalmazva a Kúria ilyen esetben valójában nem csak az általa a törvény szerint hatályon kívül helyezett másodfokú döntés helyett hoz egy újabb döntést, de lényegében az azt meghozó másodfokú bíróság helyett is eljárva hozza meg ezt az újabb döntést. Ez pedig szükségszerűen a másodfokú bíróság számára az eljárási törvényben lehetővé tett tartalmú (az elsőfokú ítéletet helybenhagyó, vagy azt részben vagy egészben megváltoztató) döntések meghozatalát is jelenti (ezeknek a 275. §-ban történő megisméltése hiányában is).
- [18] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban kifejtett érvek alapján nem merült fel a támadott kúriai döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség amiatt, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta nem pedig hatályában fenntartotta; az indítványozó pedig más összefüggésben nem hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére.
- [19] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.
- [20] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [21] Jelen ügy kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Kúria a támadott döntése indokolásában azonosította az álláspontja szerint a jelen ügy kapcsán vizsgálendő legfontosabb kérdéseket és a döntés mikénti kialakítása szempontjából releváns szempontokat vizsgálata tárgyává tette. Számot adott döntése indokairól, valamint a perben felhasznált bizonyítási eszközök mikénti értékeléséről. Önmagában pedig az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető

az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.

- [22] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet felvető kételyként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [23] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában – és részben az 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában – írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/306/2021.

